

Proč nevstoupit do ČUS

Vedení KČT připravilo anketu, ve které se vás ptá na váš názor na vstup KČT do České unie sportu (ČUS). Neuvádí přitom žádné podstatné argumenty, které by tuto myšlenku nutnosti vstupu do ČUS vysvětlovaly. Tedy vstupu do organizace, která se “hrdě” na svých internetových stránkách hlásí k tomu, že je nástupcem původního ČSTV. Cítím proto povinnost, abych se k této otázce vyjádřil.

Se vstupem KČT do ČUS zásadně nesouhlasím. Podle mého přesvědčení by byl tento krok pro KČT přímo zhoubný.

Abych mohl vysvětlit svůj názor, musíme se vrátit k historii KČT. KČT vznikl v roce 1888 jako zcela samostatný klub. Od počátku byl uznán jako spolek, který společnost potřebuje. A to jak v oblasti vlastní turistické činnosti, v oblasti ochrany přírody a kulturních památek, tak v oblasti investic do infrastruktury turistiky, včetně značení. Již za Rakouska - Uherska byl tudíž příjemcem státních dotací (problém byl tehdy jen v tom, že německé turistické kluby v příhraničí dostávaly dotace podstatně větší než KČT). Po roce 1918, kdy byl založen klub Československých turistů, se KČST záhy stal jedním z nejuznávanějších spolků u nás vůbec. Z hlediska státní podpory měl stejné postavení jako o 20 let starší Sokol a jako mladší Junák. Tyto tři spolky spolu vzájemně uzavřely smlouvy o velmi těsné spolupráci. V těch smlouvách se hovořilo o tom, že všechny tři spolky chtějí sloužit československé společnosti, že vedou své členy k vlastenectví, že vychovávají jak dospělé, tak i mládež, k morálce, demokracii, a že nebudou spolupracovat s žádnou politickou stranou a nesmějí spolupracovat s extrémisty. Tyto smlouvy platily a byly dodržovány až do zániku KČST v roce 1938. Po vzniku Protektorátu Čechy a Morava, kdy Junák i Sokol byly Němci okamžitě zakázány, vzal na sebe KČT (tehdy již KST byl samostatným spolkem ve Slovenském štátu) úkol umožnit pod svými křídly činnost oddílů mládeže a částečně i dospělých z obou jmenovaných spolků. Tehdejší vedení KČT prokázalo obrovskou míru odvahy, morálky a vlastenectví, když se odvážilo zaštitit činnost několika tisíc takto získaných členů nejen z obou jmenovaných spolků, ale i z dalších sportovních organizací (za což mu **oba** spolky po skončení 2. svět. války projevíly velkou vděčností).

Po 2. svět. válce v krátkém, necelé tři roky trvajícím období, kdy tlaky KSČ a bohužel i dalších “socialistických” stran žádaly sjednocení československé tělovýchovy a sportu, klub těmto snahám úspěšně odolával. Tehdy proto formuloval definici obsahu své turistické činnosti, aby ukázal, že turistika není sportem (o totéž se snažil i KST na Slovensku). KČT tehdy opakovaně argumentoval svou definicí pojmu turistika. V ní **došel k závěru, že v našich zemích je turistika chápána jako “cestování v přírodě, mající za účel jednak nápravu tělesných a duševních škod, které přináší člověku civilizace, a jednak mravní a estetické vzdělání člověka stykem s krásnou přírodou”.** Toho cíle má turistika

dosahovat individuálními dopravními prostředky, za což je považována pěší chůze, jízda na kole, na lyžích nebo na kajaku. “Z tohoto přímo vyplývá pět základních odvětví čisté turistiky - turistika pěší, horolezecká, cyklistická, lyžařská a vodní.” Přitom závodní činnost v těchto oborech nespadá do ideového programu klubu, ale do sportovních organizací. **“Turistika sama podle souhlasného názoru odborníků švýcarských, švédských aj. není sportem, nýbrž daleko spíše ideovým hnutím.”** Tehdy se klub nemohl odvolat na podobné definice turistiky v nám nejbližších státech, tj. v Německu i v Rakousku, protože tam se turistika po roce 1933 dostala pod tvrdou moc nacistického státu a k původnímu programu a idejím se mohla vrátit až po roce 1947. Dnešní turistické spolky v obou těchto zemích definují turistiku v podstatě rovněž v souladu s citovanou definicí KČT. Díky vytrvalé obraně zabránil klub zatažení KČT do sjednocované tělovýchovy až do roku 1948. Tehdy komunistická vláda v několika krocích zlikvidovala všechny tři zmíněné historické kluby: nejprve zakázala činnost Junáka, pak rozprášila vedení KČT a převedla klub do Sokola (který již měl také vyměněné vedení), a během dvou let zlikvidovala Sokol a zahájila téměř čtyřicetileté období, kdy původní program a ideje všech těchto tří spolků byly prakticky potlačeny a nesmělo se mluvit ani o jejich historii. Z činnosti původního KČT byly takto vyškrtuty zejména nadstavby, které členy dříve vychovávaly k demokracii, poznávání pravdivé české historie, ke skutečnému vlastenectví, k ochraně přírody a českých historických památek a byla ponechána jen pohybová část turistiky. Výchova členů k vytváření vlastního světového názoru byla nežádoucí. Činnost musela odpovídat komunistickým dogmatům. Dodržení takto omezeného programu bylo všemi možnými prostředky kontrolováno. Poměry v Československé sjednocené tělovýchově se několikrát v tom období měnily, jednak dvojnásobnou totální administrativní změnou struktury a jednak tím, že v aparátu celostátní organizace docházelo k velkým sporům o financování i o ohraničení činnosti sdružených spolků. Malou ukázkou tohoto vývoje byla změna názvu výkonnostního odznaku pro členy: z počátku to byl “Tyršův odznak zdatnosti”, později však již Tyrš nevyhovoval a tento odznak dostal velmi výstižný název - “Bud’ připraven k práci a obraně vlasti”. Myslím, že bez nadsázky se to dalo vysvětlit jako “trénuj, abys pro nás mohl dobře pracovat, a připravuj se na dobu, kdy pro nás budeš muset bojovat”.

Po Sametové revoluci, kdy spontánně vzniklo mezi funkcionáři původního Svazu turistiky hnutí za obnovení činnosti původního KČT, jsme stáli před problémem. Bud’ transformovat původní svaz turistiky na nově založený KČT, nebo obnovit činnost KČT založením nového klubu tzv. na zelené louce. Tehdy došlo ke sporu mezi mnou a PhDr. Janem Stráským. Oba jsme znali dobře neférové a nedemokratické prostředí původního Svazu turistiky. Oba jsme cítili nebezpečí, aby se tyto poměry nepřenesly do nově zakládaného KČT. On proto navrhoval variantu založení nového klubu tzv. “na zelené

louce”, já jsem společně s tehdejší předsedou Svazu turistiky Dr. Jiřím Linhartem však s ohledem na skutečnost, že hrozilo založení minimálně dvou, možná i více klubů ucházejících se o název “Klub českých turistů”, a tím k následným velkým problémům při snaze získat zpět původní majetek klubu, navrhol připravit nové stanovy KČT, svolat valnou hromadu s delegáty ze stávajících odborů turistiky ČUV ČSTV a na ní odhlasovat vznik obnoveného KČT. Realizován byl můj návrh. V průběhu prvních deseti let činnosti obnoveného klubu jsme se oba několikrát shodli s PhDr. Stráským na tom, že to bylo dobře, a několikrát, v různých obdobích, že to bylo špatně. Ze zhoubného vlivu ČSTV jsme se stále nemohli vymanit. Přitom jsme hned na začátku deklarovali, že obnovený KČT se cílově chce stát znovu zcela samostatným historickým klubem. A že tedy cílově z ČSTV vystoupíme. Ve druhém roce činnosti jsme vyhověli žádosti tehdejšího předsedy ČSTV Ing. Srba, abychom ještě nevystupovali, a jako třetí největší subjekt v ČSTV sdružených svazů uklidnili situaci před nutnou transformací ČSTV. Tehdy šlo zejména o to, že uvnitř ČSTV sílily hlasy o nutném zrušení okresních výborů, a hlas silného KČT tomu měl zabránit. Zato bylo předsedou ČSTV slíbeno, že s námi bude zacházeno jako se silným článkem Svazu. V následujících letech byl tento slib stále méně dodržován. Vyvrcholilo to v letech 1995 až 1996 dvěma konflikty. První spočíval v tom, že klub najednou nedostával žádnou podporu na činnost, neboť 4 miliony dotace, které dostával, musely být použity na značení. Další prostředky na činnost tedy podle ČSTV již neměl dostat. Na základě jednání se třemi ministerstvy, nejprve MŠMT a MMR a potom u tehdejšího ministra financí vlády ČR Ing. Ivana Kočárníka došlo k rozhodnutí, že z prostředků, které stát dával přes MŠMT do tělovýchovy, bude ministerstvem financí vyjmuto 7 mil. Kč a převedeno z přidělu MŠMT na MMR s určením, že to je pro značení, které provádí KČT. Toto vyvolalo velkou nevoli v ČSTV a došlo ke sporu, kolik nám přesto musí ČSTV dát na činnost. Hned potom došlo k dalšímu konfliktu, když jsme prosadili s pomocí MŠMT a několika poslanců parlamentu ČR, že KČT musí dostat na své objekty obdobnou finanční podporu z prostředků, které MŠMT přiděluje na údržbu, resp. investice do sportovních objektů tělovýchovných jednot. KČT se tak v roce 1996 podařilo získat z tohoto zdroje 12,5 mil. Kč. To pak vyvolalo obrovský spor mezi KČT a vedením ČSTV (tehdy hlavní kritik byl Český autoklub, který potřeboval na obnovu Masarykova brněnského závodního okruhu více než 100 mil. Kč). Za této situace bylo pro nás již jednání s ČSTV nesnesitelné a já jako předseda klubu jsem věnoval velké úsilí tomu, abychom v klubu na Valné hromadě v roce 1997 odhlasovali osamostatnění klubu (musel jsem před tím objet konference všech 33 tehdy existujících oblastí KČT). Další historii v podstatě znáte, jen je třeba připomenout, že díky vedení ČSTV a jeho předsedovi Ing. Srbovi nám byly o dva roky později upřeny finanční prostředky z výnosů Sazky, ačkoliv jsme z hlediska počtu členů byli stále 3. nejsilnější organizace u nás. Toto neférové jednání se nám podařilo vyřešit jen tím, že jsme museli usilovně hledat a najít velkého sponzora.

Našli jsme Lesy ČR. KČT pak jako samostatný klub dokázal v rozpětí let 1997 až 2010, že je opět uznávaným, silným, historickým spolkem a byl takto i ze strany státu podporován. Velice mu přitom pomáhala skutečnost, že se stal v Evropě jedním z nejuznávanějších turistických klubů. Bylo to dáno jeho postavením v obou nejsilnějších turistických asociacích: v IVV to vedlo již v roce 1996 k volbě tehdejšího místopředsedy KČT Františka Mosera na místo prvního viceprezidenta IVV, v druhém případě pak nejprve k mojí volbě do funkce 3. viceprezidenta EWV v roce 1995 a v roce 1997 k mojí volbě do funkce prezidenta EWV. V té době se význačných akcí KČT běžně zúčastňovali krajsí hejtmani, ministři a jejich náměstci, ředitel Czechtourism, starostové, četné zahraniční delegace a další významné osobnosti. Domnívám se proto, že síla KČT z tohoto období musí být považována za minimum toho, k čemu se musíme navrátit, a potom jít dál.

Bohužel však současná neutěšená finanční situace klubu zřejmě vede k pokusu o vyřešení financování KČT z prostředků přidělených České unii sportu. A já se musím ptát proč a co si od toho slibujeme. Prostředky, které stát věnuje na sport a tělovýchovu dospělých a mládeže, nejdou přece jen přes ČUS a organizace jako je Sokol nebo Junák je musejí dostat přímo. Přece i v době mezi lety 2005 a 2014 jsme získávali granty pro své akce a získávali jsme i podporu z MŠMT pro údržbu našich chat. Samozřejmě to však vyžadovalo, abychom s velkým sebevědomím, daným významem práce KČT pro celou společnost, trvale vyjednávali na všech stranách a posilovali tak postavení klubu. Pokud se smíříme s tím, že stát nás bude podporovat přes ČUS, pak se ptám, odkud bereme jistotu, že nedopadneme, jako kdysi v ČSTV. A že při rozdělování financí uvnitř této asociace bude zohledňována důležitost klubu a přínos jeho projektů pro veřejnost, který samozřejmě není jen v oblasti tělovýchovy, ale také v oblasti kultury, ochrany životního prostředí, ochrany přírody, propagace historických památek, v oblasti budování a údržby infrastruktury cestovního ruchu, a v neposlední řadě je významný pro zdraví obyvatelstva (a tedy pro Ministerstvo zdravotnictví a zdravotní pojišťovny).

V roce 2014, v době, kdy po rozpadu Sazky zůstala celá řada svazů bez finanční pomoci, naši tehdy volební konferenci navštívil předseda ČOV Jiří Kejval a konstatoval, jak jsme byli prozíraví, když jsme se v roce 1997 postavili na vlastní nohy. Bohužel, od té doby se všechno začalo měnit. Od roku 2016 jsem sledoval opakovaně usnesení současného vedení KČT o tom, že je nutno najít alternativního velkého sponzora. Bohužel tato usnesení se nikdy nesplnila. Proto se obávám, že spolehne-li se na ČUS a budeme zklamáni, nedokážeme potom sehnat ani finanční prostředky, které máme dnes. Kromě toho, vstoupíme-li do ČUS, bude úmyslně či jen mimoděk potlačována snaha o to, aby cíle KČT byly dále posilovány v oblasti podpory nejen fyzického, ale zejména duševního zdraví obyvatelstva. Opětovně zde opakuji to, co tvrdím již 30 let, že tento cíl bude v moderní společnosti stále důležitější (viz moje příručka "Pěšky pro zdraví", která byla vydána v

závěru loňského roku). V tomto smyslu byl v roce 2020 a 2021 potvrzen význam tohoto cíle v době epidemie nemoci Covid-19. Bojím se tedy, že vstupem do ČUS se KČT dobrovolně stane jen jednou z mnoha tělovýchovných organizací, zastupovaných vedením ČUS, a rezignuje na své minulé společenské cíle. Je dost pravděpodobné, že se bude opakovat situace z dob členství KČT v ČSTV: vedení ČUS jen využije našeho počtu členů k posílení své pozice, na druhé straně se to však nepromítne do odpovídající finanční podpory klubu. Přednost opět dostanou svazy populárních sportů, jako je fotbal, hokej, basketbal a další. Dojde-li k tomu, pak se obávám, že se klub dostane do situace, ze které bude návrat daleko těžší, než když jsme KČT po roce 1990 obnovovali .

Proto já osobně musím vstup do ČUS zásadně odmítnout. Jsem k tomu zavázán i svému zemřelému předchůdci ve funkci předsedy PhDr. Jiřímu Linhartovi a rovněž zemřelému mému nástupci PhDr. Janu Stráskému. Oba se ve věci samostatnosti KČT velmi angažovali. A oba měli velké historické zkušenosti s tehdejším vedením ČSTV, ve kterém vládli duch klientelismu, politického podlézání, úplatkářství a nečestného jednání. Zároveň přiznávám, že PhDr. Jan Stráský měl v roce 1990 pravdu, když říkal, že nepřetrháme-li všechny svazky s původním ČSTV a jeho funkcionáři, vymstí se nám to v budoucnosti!

Nakonec tedy shrnu:

- 1. KČT by měl zůstat samostatnou, sebevědomou organizací, která si za svou práci zaslouží významnou státní podporu.**
- 2. Proto, abychom takovou podporu od státu dostali, nemusíme vstupovat do ČUS. Sportovní organizace, které nejsou členy ČUS ji musí dostat také! A to přímo, bez mezičlánku s dalším přerozdělováním finančních zdrojů ve prospěch populárnějších sportovních svazů.**
- 3. KČT musí důrazně uplatnit své potenciální schopnosti k výraznému přispění nejen k fyzickému, ale zejména k duševnímu zdraví obyvatelstva. Schopnosti vést své členy k morálním hodnotám, skutečnému vlastenectví, k ochraně krajiny a přírody a ke znalostem české historie.**
- 4. Vedení KČT se nesmí "schovávat" za ČUS, ale musí dokázat samo před státními orgány pravdivost a význam výše uvedených argumentů!**

Vypracoval Jan Havelka, čestný předseda KČT

V Praze dne 21. 3. 2021

P. S. Nabízený dotazník nevyplňuji, moje stanovisko je zcela zřejmé z tohoto textu.